

مفاهیم و پایگاه‌های اطلاعاتی پزشکی مبتنی بر شواهد

مؤلفین:

دکتر مریم کازرانی

دانشیار گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی

دانشکده پیراپزشکی

دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

عارفه کلوانی

کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی

دانشکده پیراپزشکی

دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

ناهید گویلی کیلانه

دانشجوی دکترای کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی

دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی ایران

سرشناسه	: کلوانی، عارفه، ۱۳۶۹-
عنوان و نام پدیدآور	: مفاهیم و پایگاه‌های اطلاعاتی پزشکی مبتنی بر شواهد/ تالیف عارفه کلوانی، مریم کازرانی، ناهید گویلی کیلانه.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۷۶ ص: مصور(رنگی)، جدول.
شابک	: 978-622-7595-38-3
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: واژه‌نامه.
یادداشت	: کتابنامه: ص: ۶۶-۷۰.
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: پزشکی -- پایگاه‌های اطلاعاتی
موضوع	: Medicine -- Databases
موضوع	: پزشکی مبتنی بر شواهد
موضوع	: Evidence-based medicine
موضوع	: انفورماتیک پزشکی
موضوع	: Medical informatics
موضوع	: داده کاوی
موضوع	: Data mining
شناسه افزوده	: کازرانی، مریم، ۱۳۵۱ -
شناسه افزوده	: گویلی کیلانه، ناهید، ۱۳۶۹-
شناسه افزوده	: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی
شناسه افزوده	: Health Services & Shahid Beheshti University of Medical sciences
رده بندی کنگره	: ۷۱۸۵۹R
رده بندی دیویی	: ۶۱۰/۲۸۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۶۶۲۷۰۴
اطلاعات	: رکورد فیپا
کتابشناسی	

عنوان	: مفاهیم و پایگاه‌های اطلاعاتی پزشکی مبتنی بر شواهد
مولفین	: عارفه کلوانی، مریم کازرانی، ناهید گویلی کیلانه
نوبت چاپ	: اول/ ۱۴۰۰
انتشارات	: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی
شمارگان	: ۵۰۰ جلد
چاپ و نشر	: روشنی
شماره شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۹۵-۳۸-۳
صفافی	: درنا
قیمت	: ۵۰/۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۱	 مقدمه
۳	 تعریف پزشکی مبتنی بر شواهد
۶	 تاریخچه پزشکی مبتنی بر شواهد
۹	 اهمیت و دلایل نیاز به پزشکی مبتنی بر شواهد
۱۱	 اجزای پزشکی مبتنی بر شواهد
۱۲	 شواهد علمی مرتبط
۱۲	 قضاوت بالینی
۱۳	 اولویت‌ها و ارزش‌های بیمار
۱۴	 مراحل پزشکی مبتنی بر شواهد
۱۵	 قدم اول: طرح سؤال بالینی مرتبط و قابل جستجو
۲۳	 قدم دوم: جستجوی شواهد
۲۸	 قدم سوم: ارزیابی انتقادی
۳۱	 قدم چهارم: به کارگیری نتایج
۳۲	 قدم پنجم: ارزیابی میزان سودمندی شواهد
۳۳	 پایگاه‌های اطلاعاتی پزشکی
۳۴	 تقسیم‌بندی انواع منابع در حوزه تصمیم‌گیری بالینی در علوم پزشکی
۳۶	 انواع پایگاه‌های اطلاعاتی پزشکی مبتنی بر شواهد
۳۸	 پایگاه اطلاعاتی Cochrane library
۴۲	 پایگاه اطلاعاتی BMJ Best Practice
۴۸	 پایگاه اطلاعاتی PubMed Clinical Queries
۴۹	 موتور کاوش Trip
۵۲	 پایگاه اطلاعاتی Uptodate
۵۵	 پایگاه اطلاعاتی Dynamed plus
۵۸	 موانع استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پزشکی مبتنی بر شواهد
۶۰	 سخن پایانی
۶۳	 منابع
۶۸	 واژه نامه
۷۲	 نمایه

پیشگفتار:

عملکرد مبتنی بر شواهد^۱، واژه ای است که اغلب در محیط مراقبت‌های بهداشتی امروزی با آن روبرو هستیم و عبارتست از استفاده و یا ترجمه یافته‌های تحقیق در شیوه‌های مراقبت روزانه بیمار و در تصمیم‌گیری بالینی. این نوع عملکرد مستلزم ادغام بهترین شواهد موجود با دانش و تخصص بالینی است و نیازهای منحصر به فرد و ترجیحات شخصی بیماران را در نظر می‌گیرد. در صورت استفاده مداوم از این روش، نتایج مطلوب در درمان بیمار به احتمال زیاد به دست می‌آید. در عملکرد مبتنی بر شواهد با کنار گذاشتن شیوه‌های قدیمی ارائه مراقبت و انتخاب روش‌های موثر و معتبر علمی به برآوردن نیازهای فردی بیماران کمک شایانی می‌شود.

یکی از تفاوت‌های اصلی در عملکرد مبتنی بر شواهد و پژوهش؛ به هدف آنها بر می‌گردد. هدف از انجام پژوهش، ایجاد دانش جدید یا تأیید دانش موجود بر اساس یک نظریه است و برای پاسخ به سوالات خاص یا آزمایش فرضیه‌ها با استفاده از روش‌های منسجم و دقیق طراحی می‌شود. در حالی که هدف در عملکرد مبتنی بر پژوهش توسعه دانش جدید یا تأیید دانش موجود نیست، بلکه ترجمه شواهد و کاربرد آن در تمرینات بالینی و تصمیم‌گیری است. در واقع در این عملکرد به استفاده از بهترین شواهد موجود برای اتخاذ تصمیمات آگاهانه در زمینه مراقبت از بیمار پرداخته می‌شود و شامل تخصص بالینی پزشکان و تیم‌های مراقبت‌های بهداشتی و همچنین در نظر گرفتن ترجیحات و ارزشهای بیمار است. به طور کلی هدف از پیاده سازی عملکرد مبتنی بر شواهد، استفاده از دانش فعلی و ارتباط آن با ترجیحات بیمار و تخصص بالینی برای استانداردسازی و بهبود فرآیندهای مراقبت در جهت درمان بیمار است.^۲

در بسیاری از کشورهای توسعه یافته استفاده کاربردی از نتایج تحقیق در قالب عملکرد مبتنی بر شواهد؛ از سال‌ها پیش آغاز شده است. این رویکرد مجموعه ای از مهارت‌های مختلف در افراد بالینی است که

¹ Evidence-Based Practice

² <https://accelerate.uofuhealth.utah.edu/improvement/what-is-evidence-based-practice>

آشکارترین آن‌ها در مراحل فرایند پزشکی مبتنی بر شواهد منعکس می‌شوند. ولی آنچه از ابتدا در فرایند پزشکی مبتنی بر شواهد آموخته می‌شود تنها پوسته بیرونی آن است. پزشکی مبتنی بر شواهد مثل معدنی است که هر چه عمیق‌تر حفر شود دستاورد بیشتری خواهد داشت.

کتاب حاضر که بخش مهمی از آن مربوط به فصل دوم پایان نامه کارشناسی ارشد خانم عارفه کلوانی با عنوان "بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش پایگاه‌های اطلاعاتی پزشکی مبتنی بر شواهد توسط دستیاران تخصصی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی با استفاده از مدل یکپارچه پذیرش و استفاده از فناوری (UTAUT)" به راهنمایی اینجانب است؛ در واقع یک راهنمای عملی برای شناخت مفاهیم عملکرد مبتنی بر شواهد و آشنایی با پایگاه‌های اطلاعاتی مرتبط به حساب می‌آید. در تدوین کتاب سعی شده از ساده‌ترین و کاربردی‌ترین روش‌ها استفاده شود و از ابتدای کار تا آخرین فرصت، بر این مورد تاکید شده است. در عین حال نویسندگان از هرگونه نظر انتقادی در این خصوص استقبال می‌کنند.

به قول حضرت حافظ:

تا که قبول افتد و که در نظر آید

صالح و طالح متاع خویش نمودند